

Vattenbrist som handlar om mer än vatten

När torkan slår till i östra Rwanda förvandlas vatten till en fråga om överlevnad. Brunnar sinar, dammar krymper och familjer tvingas gå flera kilometer för några få liter vatten. Detta trots att det egentligen bör finnas gott om vatten under marken.

I östra Rwanda är vatten livets hårdvaluta. Under torrperioden torkar brunnar, dammar krymper och människor går kilometer för att hämta vatten. För jordbruks- och pastoral samhällen blir situationen ännu svårare när skördar vissnar, boskap dör och barn tvingas lämna skolan för att hjälpa till. Detta sker trots att regionen får gott om regn totalt sett.

Studien visade att den årliga grundvattenbildningen är mer än tio gånger större än dagens behov, men varför blir då torrperioderna så förödande?

Förklaringen är att vattnet inte når fram. Brunnar är ofta för grunda, pumparna orkar inte lyfta när vattennivån sjunker och

antalet brunnar räcker inte för en rådande stor befolkning än mindre för den snabbt växande befolkningen.

I studien intervjuades 145 hushåll kompletterat med analyser av grundvattennivåer och övervakning av dammar via satellitbilder. Resultaten kvantifierade ett tydligt mönster: under regnperioden ökar den totala vattenanvändningen genom kombinerad användning av regnvatten och grundvatten, medan endast grundvatten dominerar under torrperioden. När det kommer perioder med uteblivet regn, stiger behovet och trycket på grundvattnet. Bristande infrastruktur leder då till längre köer, högre priser, konflikter och ofta till att samhällen tvingas använda osäkra källor, då den infrastrukturen inte räcker till. Konsekvenserna blir: minskad livsmedelssäkerhet, inkomstbortfall och ökad sjukdomsfrekvens. Men trots att regionen är hydrologiskt ”vattensäker” råder alltså vattenbrist i praktiken vilket är ett tydligt exempel på ekonomisk vattenbrist.

Men det finns flera lösningar. Djupare borrhål, fler brunnar per capita och bättre lagring av regnvatten kan minska den ekonomiska vattenbristen och trygga vattenförsörjningen för både hushåll och jordbruk – även under långa torrperioder. Förbättringar i infrastrukturen kan ge stora effekter i vardagen. För östra Rwanda, liksom för många liknande områden, handlar det därför om att gå från ”vatten finns, men inte där människor bor” till ”vatten finns och når alla”.